

*К.О. Озерянська, аспірант
Київського національного економічного університету*

РОЛЬ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ У ПРОЦЕСІ ПРОТИСТОЯННЯ БАНКІВСЬКІЙ КРИЗИ

Забезпечення стабільності банківської системи здійснюється шляхом регулювання банківської діяльності та нагляду за діяльністю банків.

Останнім часом у банківському секторі України спостерігається значне посилення короткострокових ризиків для українських банків на фоні того, як поєднання нестабільності на глобальних фінансових ринках, погіршення макроекономічних показників і політичної невизначеності призвело до відтоку депозитів, скорочення пропозиції коштів на внутрішніх грошових ринках.

Будь-яка криза банківської системи зумовлює погіршення її фінансових результатів. Не є винятком і те, що за підсумками останніх місяців поточного року поповниться список фінансових установ, що потрапили під нагляд, санацію чи навіть ліквідацію з боку Національного банку України (далі – НБУ), можливо, посиляться процеси укрупнення.

Ймовірним наслідком ситуації, що склалася в національному банківському секторі, може стати погіршення якості активів банків, зокрема, зниження якості кредитних портфелів, зниження ліквідності в економіці в цілому і потенційного збільшення боргового навантаження на позичальників, які мають кредити в іноземній валюті, але не мають доходів в іноземній валюті.

Правлінням НБУ з метою нейтралізації впливу зовнішньої фінансової кризи та забезпечення стабільності банківської системи, захисту інтересів вкладників та інших кредиторів банків прийнято постанову “Про додаткові заходи щодо діяльності банків” від 11.10.2008 № 319. Зазначена постанова обмежує діяльність банків за різними напрямками, але головне її обмеження – це шестимісячний мораторій на дострокове зняття депозитів вкладниками і приріст кредитного портфеля. Обсяг активів заморожено за станом на 13.10.2008, банки можуть надавати кредити, але в межах погашення.

Проте існує думка, що заходи, які проводяться НБУ з метою підтримки ліквідності сектора, хоча і є позитивними, однак можуть виявитися недостатніми у випадку подальшого погіршення ринкової кон’юнктури. Проблеми з ліквідністю і якістю активів вже призвели до негативних рейтингових дій стосовно деяких банків.

Збереження або посилення фінансової нестабільності також може призвести до погіршення фундаментальних показників суверенної кредитоспроможності України. Нині економіка України зіткнулася з одночасним проявом напруженої ситуації з ліквідністю на міжбанківському ринку, різкого зниження цін активів, дефіциту кредитних ресурсів і уповільнення економічного зростання. Крім того, ризики для системи банків України підсилюються таким фактором, як швидке зростання обсягів

кредитування упродовж останніх років. Протягом 9 місяців поточного року надані кредити зросли на 29,4 %, або на 142,6 млрд. грн. і за станом на 01.10.2008 їх обсяг становив 628,1 млрд. грн. Частка наданих кредитів у загальних активах становить 80,2 %. Значна частка кредитування в іноземній валюті також є причиною дестабілізації в діяльності системи банків, зважаючи на падіння курсу національної валюти стосовно долара США. Позичальники – фізичні особи – надають перевагу отриманню кредитів в іноземній валюті, зважаючи на нижчі ставки кредитування, порівняно зі ставками в національній валюті, проте в більшості випадків населення не має надходжень в іноземній валюті і зазнає непередбачуваних витрат при зростанні курсу долара США. За станом на 01.10.2008 частка кредитів, наданих фізичним особам в іноземній валюті, становить 63,1 %. Непокоїть і те, що протягом трьох останніх місяців спостерігається зростання валютного кредитування населення значно вищими темпами, ніж в національній валюті.

На сьогодні з метою недопущення дострокового зняття коштів банки повинні активно проводити роз'яснювальну роботу зі своїми клієнтами.